

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

(підпис)
“ ” _____ 2017 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня магістра

зі спеціальності 8.07072 «Фінанси, банківська справа і страхування»

за магістерською програмою професійного спрямування

«Державні та муніципальні фінанси»

на тему: **«Підвищення ефективності системи оподаткування»**

Виконавець:

студентка Центру заочної форми
навчання

Богданова Тереза Федорівна

Науковий керівник:

к.е.н., професор

Дубовик Ольга Юхимівна

Зміст

Вступ	3
Розділ 1. Теоретичні засади побудови та розвитку податкової системи	
1.1. Концептуальні основи побудови податкової системи	6
1.1. Особливості формування податкової системи України	10
1.2. Проблеми сучасного етапу розвитку податкової системи України	22
Розділ 2. Діагностика ефективності функціонування податкової системи України	
2.1. Оцінювання фіскальної ефективності податкової системи	27
2.2. Податкове навантаження як показник ефективності функціонування податкової системи	41
2.3. Прогнозування рівня податкових надходжень у бюджет України	57
Розділ 3. Напрями підвищення ефективності функціонування податкової системи України	
3.1. Імплементация зарубіжного досвіду у податкове законодавство України	61
3.2. Податкова політика України в умовах гармонізації податкового законодавства до світових стандартів	81
3.2. Заходи з покращення податкового клімату в Україні	88
Висновки	91
Список використаних джерел	94

Вступ

Актуальність проблеми реформування податкової системи зумовлена тим, що у ході здійснюваних в Україні за роки незалежності і реформ відбулися глибокі соціально-економічні перетворення. Разом з тим непослідовність процесів реформування, відсутність цілісної концепції реформування податкової системи, значні структурні диспропорції в економіці призвели до глибокої і затяжної соціально-економічної кризи суспільства. Одним з важливих факторів кризових явищ в Україні стала невиважена податкова політика держави, у результаті якої відбулося гальмування інноваційно-інвестиційних процесів, що у свою чергу призвело до зниження рівня реальних податкових надходжень.

Податкова система в кожній країні є однією із стрижневих основ економічної системи. Вона, з одного боку, забезпечує фінансову базу держави, а з іншого – виступає головним знаряддям реалізації її економічної доктрини.

Стратегічною метою України є вступ до Європейського Союзу. Для досягнення цієї мети необхідне реформування податкової системи, а саме перетворення її з суто фіскального інструменту на ефективний засіб соціально – економічної стратегії держави. Податкова система має стимулювати інноваційну та інвестиційну діяльність, що потребує зменшення податкового тиску, посилення захисту платників податків, максимальне спрощення процедури оподаткування.

Існуючі недоліки чинної податкової системи призвели до таких проблем у системі оподаткування України, як податкова заборгованість платників перед бюджетом і державними цільовими фондами; бюджетна заборгованість з відшкодування ПДВ; ухилення від оподаткування; нерівномірне податкове навантаження, найбільша частка якого покладена на законослухняних платників.

Значний вклад у розробку теоретичного підґрунтя податкової системи зробили такі науковці як Дж. Бреннан, Дж. Б'юкенен, К. Вікселл, А. Даунз,

К.Ерроу, Р. Масгрейв, В. Парето, Дж.Стігліца, Г.Туллок. Окремі аспекти становлення сучасних податкових систем досліджувалися українськими вченими В. Суторміною, В. Федосовим, а також вченими К. Астаповим, В. Пушкарьовою, Д. Черніком, Т. Юткіною. Актуальні проблеми функціонування та реформування податкової системи України знайшли відображення в працях О. Василика, В. Вишневського, М. Дем'яненка, О. Десятнюк, Ю. Іванова, А. Крисоватого, С. Львовчкіна, І. Луніної, В. Опаріна, А. Поддєрьогіна, А. Соколовської, Л. Шаблістої, С. Юрія.

Метою кваліфікаційної роботи магістра є поглиблення теоретичних засад податкової системи, оцінювання ефективності її функціонування з метою розробки рекомендацій щодо її реформування.

Для досягнення визначеної мети ставилися наступні завдання:

- Дослідити теоретичні засади формування податкової системи;
- Визначити особливості формування податкової системи України;
- Дослідити проблеми сучасного етапу розвитку податкової системи України;
- Оцінити фіскальну ефективність податкової системи України;
- Дослідити податкове навантаження як показник ефективності функціонування податкової системи;
- Спрогнозувати рівень податкових надходжень у бюджеті країни на перспективу;
- Дослідити зарубіжний досвід побудови податкових систем;;
- Запропонувати шляхи покращення податкового клімату в Україні.

Об'єктом кваліфікаційної роботи магістра є процес функціонування діючої податкової системи України.

Предметом кваліфікаційної роботи магістра є економічні відносини між державою та платниками податків, які виникають в процесі дії податкового механізму.

Методи дослідження. У процесі магістерського дослідження використовувались загальнотеоретичні та економіко-математичні методи. Для

вирішення поставлених завдань застосовувався системний підхід, який дав можливість провести комплексний аналіз діючої податкової системи України. При дослідженні теоретичних основ податкової системи використовувались: з метою всебічного пізнання об'єкта дослідження – діалектичний та історичний метод, методи аналізу і синтезу; з метою виявлення переваг та недоліків діючої системи оподаткування – метод порівняння та логічного узагальнення, спостереження, статистичні методи та ін.

Інформаційну базу дослідження становлять законодавчі та нормативно-правові акти з питань оподаткування в Україні, статистичні матеріали Держкомстату України, Міністерства фінансів України, Державної фіскальної служби України, Державного казначейства України, Податковий кодекс України, підручники, навчальні посібники, матеріали періодичного друку, інтернет-джерела.

Висновки

В кваліфікаційній роботі магістра було досліджено ефективність функціонування діючої податкової системи України. Було встановлено її наступні системні проблеми:

податкова система України характеризується передусім фіскальною спрямованістю, що є лейтмотивом більшості змін, які вносяться до податкового законодавства;

нормативно-правові акти з питань оподаткування є складними та нестабільними, окремі законодавчі норми – недостатньо узгоджені, інколи суперечливі;

витрати на адміністрування окремих податків є більшими порівняно з доходами бюджету, що формуються за рахунок їх справляння;

механізм митно-тарифного регулювання не дає можливості оперативно реагувати на зміни кон'юнктури світового ринку та структури економіки в Україні.

Зазначені вище недоліки призвели до таких проблем системного характеру у податковій системі, як:

податкова заборгованість платників перед бюджетом та державними цільовими фондами;

широкомасштабне ухилення від оподаткування;

бюджетна заборгованість з відшкодування податку на додану вартість;

нерівномірне податкове навантаження, внаслідок чого найбільше податкове навантаження покладено на законослухняних платників, позбавлених податкових пільг.

Задля подолання визначених проблем запропоновані напрямки подолання негативних тенденцій сучасного стану оподаткування в Україні:

- перегляд механізму стягнення податків та їх розподілу між бюджетами різних рівнів;

- поетапне та поступове зменшення податкових ставок та розширення бази оподаткування за рахунок виведення бізнесу з тіні, підвищення ефективності системи адміністрування, а також рівномірного розподілу податкового навантаження.

Визначено стратегічні напрями та заходи щодо подолання системної кризи в Україні в сфері податкової політики:

- посилення сприятливості податкової політики для бізнесу через: запровадження диференційованих податкових ставок на частку прибутку, що спрямовується на інвестиції, відновлення розрахунку податку на прибуток на основі фактичних показників, спрощення податкової звітності та облік окремих податків;
- посилення соціальної справедливості податкової системи через: підвищення ефективності контролю за достовірністю і повнотою декларування доходів громадянами України із запровадженням непрямих методів визначення доходів та встановленням для окремих категорій громадян зобов'язання декларувати не лише доходи, але й видатки, поглиблення прогресії податку на доходи фізичних осіб;
- підвищення фіскальної ефективності податкової системи через: зміну механізму розрахунку податку на нерухомість з урахуванням ринкової вартості нерухомості; розширення групи підакцизних товарів з віднесенням до неї придбання харчових продуктів, що є товарами преміум-класу, або шкідливими для здоров'я;
- підвищення регулюючого потенціалу податкової системи на основі запровадження інноваційно-інвестиційних преференцій з податку на прибуток підприємств;
- забезпечення більш рівномірного розподілу податкового тягара між платниками податків;
- запровадження спеціального режиму оподаткування для платників податків в індустріальних (промислових) парках з метою розвитку вітчизняного

виробництва шляхом стимулювання залучення іноземних та вітчизняних інвестицій в реальний сектор економіки.

Запропоновані заходи спроможні суттєво покращити податковий клімат в Україні. Це може надати потужний імпульс для активізації підприємницької діяльності. Разом з тим розвиток сучасних податкових систем характеризується постійним пошуком шляхів створення максимально сприятливих умов для бізнесу, через це запровадження окремих прогресивних новацій може забезпечити лише тимчасовий позитивний ефект у формуванні сприятливості податкового клімату. Для того, щоб здійснити відчутний прорив в реалізації даного завдання, робота над вдосконаленням фіскального простору в Україні повинна бути постійним активним процесом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аврамкіна І.О., Курасов В. Г. Перспективи використання Україною міжнародного досвіду у частині розбудови ефективної системи оподаткування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.asta.edu.ua
2. Амоша О. До питання про оцінку рівня податків в Україні [Текст] / О. Амоша, В. Вишневський // Економіка України. – 2012. – № 8. – С. 11-19.
3. Архангельський Ю. Бідність, податки та економічне зростання [Текст] / Ю. Архангельський, О. Радзієвський, А. Алексєєв // Економіка України. – 2006. – № 5. – С. 63-71.
4. Барулин С. В. Теория и история налогообложения [Текст] : учеб. пособие / С. В. Барулин ; Саратовский государственный социально-экономический университет. – Саратов, 2005. – 316 с.
5. Бюджетний моніторинг: Аналіз виконання бюджету за 2010-2016 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ibser.org.ua/>
6. Василькова Т.В. Оцінка факторів впливу на обсяги надходжень податкових платежів до бюджетів усіх рівнів / Т.В. Василькова // Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України (економіка, право). – 2014. – № 3 (46). – С. 122–129.
7. Всеукраїнський науково-виробничий журнал, вип. 6(9) – 2013 – 271 с.
8. Германова О. Компроміс дорівнює угоді / О. Германова // Вісник Міністерства доходів і зборів України. – № 36. – 2015. – Режим доступу: <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/7501>
9. Данілов О.Д. Податкова система та шляхи її реформування // О.Д. Данілов, Н.П. Фліссак – К. : Парламентське видавництво. – 2001. – 215 с.
10. Державна служба статистики України: Офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
11. Державні фінанси: Навч. пос./ За заг. ред. В.Д.Базилевича. – К: Атака, 2012. – 368 с.

12. Довідник пільг, наданих чинним законодавством по сплаті податків, зборів, інших обов'язкових платежів / Державна фіскальна служба України, Департамент методологічної роботи з питань оподаткування. – 27.01.2015 р. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/dovidniki--reestri--perelik/dovidniki-/54005.html>
13. Евстигнеев Е. Н. Основы налогового планирования [Текст] / Е.Н. Евстигнеев. – СПб. : Питер, 2004. – 288 с., с. 239
14. Жукевич О. Ефективність податкової системи України: принципи оподаткування та напрями реформування законодавчої бази / О. Жукевич // Вісник КНТЕУ. – 2017. – № 2. – С. 105-113.
15. Замасло О. Податкова система : навчальний посібник / О.Т. Замасло, І.І. Приймак, О.В. Грін. – Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2011. – 377 с.
16. Зарубіжний досвід оподаткування доходів фізичних осіб. – Електронний ресурс. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/16_ADEN_2010/Economics/68427.doc.htm
17. Звіт Міністерства фінансів України за 2011-2016 рр. [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.mfu.gov.ua
18. Іванов Ю. Б. Податкова система [Текст] : підручник / Ю. Б. Іванов, А. І. Крисоватий, О. М. Десятнюк. – К. : Атіка, 2006. – 920 с.
19. Калина А. В., Конєва М. І., Яценко В. О. Сучасний економічний аналіз і прогнозування (мікро- та макрорівень): Навч.-метод. посіб. . К.: МАУП, 1998, – 680.
20. Кізима А. Прогнозування і планування надходжень податку на додану вартість: теорія та практика / А. Я. Кізима, І. А. Крисоватий // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Економіка. – 2011. – Вип. 16. – С. 51-57.
21. Кміть В. Правові колізії у податковому законодавстві України та шляхи їх усунення / В.М. Кміть // Науковий вісник національного університету ДПС України (економіка, право). – 2017. – № 1 (48). – С. 209- 215.
22. Комарова І. Історичні аспекти оподаткування селянства в Україні / І.В. Комарова // Фінанси України. – 2016. – No 6. – С. 96–102.

23. Конрад Ю. Податкова політика в Україні // Економіка України. – 2014. – №1. – С.95-103.
24. Конституція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=254%EА%2F96-E2%F0>
25. Крисоватий А.І. Оподаткування і ринок: умови та можливості поєднання: Монографія. – Тернопіль: Видавництво Карп'юка, 2010. – 246 с.
26. Крисоватий А. І. Податкова політика України: концептуальні засади теорії і практики: дис. доктора економічних наук: 08.04.01 / А. І. Крисоватий. – К., 2006. – 438 с.
27. Крысоватый А. И. Моделирование векторов реформирования налоговой политики. Налогообложение: проблемы науки и практики : монография / А. И. Крысоватый. – Х. : ИД “ИНЖЕК”, 2006. – С. 90–108.
28. Кушнірчук Ю.М. Оптимізація рівня фіскального навантаження з метою економічного забезпечення держави /Ю.М. Кушнірчук // Науковий вісник НЛТУ України. – 2016. – Вип. 20.11 – С. 161-169
29. Лактіонова Л.О. Використання Україною досвіду республіки Білорусь у частині розбудови ефективної системи оподаткування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.asta.edu.ua
30. Левченко Н. М. Систематизація методик оцінки податкового навантаження на суб'єктів господарювання / Н. М. Левченко //Сталий розвиток економіки. – 2015. – №6. – С. 270-275.
31. Луніна І. О. Мінімізація впливу фінансової кризи на бюджет України / І. О. Луніна, В.В. Баліцька // Фінанси України. – 2015. – № 12. – С. 22–32.
32. Майбуров И. А. Теория налогообложения. Продвинутый курс: для магистрантов, обучающихся по специальностям «Финансы и кредит», «Бухгалтерский учет, анализ и аудит»/ И.А. Майбуров, А.М. Соколовская. – М : Юнити-Дана, 2011. – 591с.
33. Майже 2,6 тис. платників податків звернулися до ДФС із заявами щодо податкового компромісу / Державна фіскальна служба України. – 03.04.2015. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/mediatsentr/novini/191668.html>

34. Малашок Б. Податкова теорія виробничої кризи [Текст] / Б. Малашок, Г. Владимирський // Економіка України. – 2016. – № 4. – С. 34-42.
35. Мартинюк В. Факторний аналіз чинників впливу на розміри податкових надходжень до Державного бюджету України / В.П. Мартинюк // Фінанси України. – 2013. – №1. – С. 40-51.
36. Міжнародний досвід реформування податкових систем: види податків та електронна звітність. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://sts.gov.ua/modernizatsiya-dps-ukraini/mijnarodniy-dosvidrozvitk/svitovui-dosvid/mrdosvid/>
37. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України: Офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/>
38. Міністерство фінансів України: Офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/>
39. Міністерство юстиції України. Податковий кодекс України: прогнози та реальність (роз'яснення від 06.07.2011 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MUS16205.html
40. Мінсоцполітики завершує роботу над законопроектом про впровадження накопичувальної пенсійної системи / Прес-служба Міністерства соціальної політики. – 27.02.2015. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=247977932&cat_id=244277212
41. Мищерякова О. В. Налоговые системы развитых стран мира. – М.: Фонд “Правовая культура” – 2005. – 86 с.
42. Нікітішин А. О. Використання іноземного досвіду при оподаткуванні доходів фізичних осіб // Формування ринкових відносин в Україні. – 2015. – № 9. – С.185-190.
43. Огляд та прогноз податкових надходжень України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ier.com.ua/ua/publications/special_researches

44. Олейнікова Л. Підвищення фіскальної й економічної результативності податкового адміністрування в Україні / Л.Г. Олейнікова // Фінанси України. – 2016. – №10. – С. 47-59.

45. Олейнікова Л. Удосконалення політики держави у сфері оподаткування як елемент забезпечення економічного зростання / Л.Г. Олейнікова // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. – 2014. – №1(55). – С. 250-253.

46. Онисько С. Податкова система : підручник / С.М. Онисько, І.М. Тофан, О.В. Грицина // за заг. ред. С.М. Онисько. – Львів: «Новий світ – 2000», 2004. – 310 с.

47. Офіційний портал Державної фіскальної служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.dp.sfs.gov.ua

48. Паславська Р. Стабільне податкове законодавство як критерій ефективної системи адміністрування податків в Україні / Р.Ю. Паславська // Формування ринкової економіки в Україні : науковий збірник – Львів: ЛНУ ім. І.Франка, 2015. – Вип. 26. – Ч.2. – С.83-88.

49. Петрович Й. Проблеми розвитку та шляхи вдосконалення податкової політики України / Й. Петрович // Банківська справа. — 2017. — № 6. — С. 43–47.

50. Платить налоги в мире стало проще, но требуются дальнейшие реформы [Електронний ресурс] / Р. Памальо. – Режим доступу: http://www.ibk.ru/nalogi/platit_nalogi_v_mire_stalo_proshe_no_potrebuutsya_dalneishie_reformi-35117

51. Податкове право України : навчальний посібник / Бех Г.В., Дмитрик О.О., Кобильнік Д.А., Криницький І.Є., Кучерявенко М.П. та ін. // за ред. М.П. Кучерявенка. – Харків: Право, 2010. – 256 с.

52. Податковий кодекс України [Електронний ресурс] : Затверджений Верховною Радою України 2 грудня 2010 року № 2755-VI. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

53. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо проведення податкової реформи та підвищення інвестиційної привабливості України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id...61355.

54. Проблеми розвитку податкової політики та оподаткування [Текст] : Монографія [Ю. Б. Іванов та ін.] / За заг. ред. проф. Ю. Б. Іванова. – Х. : ВД «ИНЖЕК», 2007. – 448 с.

55. Рахункова палата України: Офіційний веб-сайт – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ac-rada.gov.ua/>

56. Розумні й освічені про оподаткування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sta.lviv.ua/index.php?id=62>

57. Романчук Я. Любая налоговая реформа должна начаться с реформирования ГФС / Бизнес. – 09.04.2015. – Режим доступа: http://www.business.ua/articles/state_regulation/Lyubaya-nalogovaya-reforma-dolzha-nachatsyas-reformirovaniya-GFS-eksperty-96267/

58. Ряба О., Гончарук Н. Реформування податкової системи України в контексті міжнародної інтеграції// Вісник Хмельницького національного університету. –2012. – № 2. – С.212-215.

59. Савлук М. Гроші та кредит : підручник. – 4-те вид., перероб. і доп. / М.І. Савлук, А.М. Мороз, І.М. Лазепко та ін.; за заг. ред. М.І. Савлука. – К.: КНЕУ, 2006. – 744 с.

60. Савченко В. Я. О методике определения налоговой нагрузки [Текст] / В. Я. Савченко // Финансы. – 2015. – № 7. – С. 26-32.

61. Свердан М.М. Державні фінанси: сучасні особливості механізму формування бюджетних доходів та фінансування видатків / М.М. Свердан // Становлення економіки України у післякризовий період: ризики та проблеми розвитку : монографія; під ред. докт. екон. наук, проф. О.О. Непочатенко. – Умань: Соцінський, 2012. – Ч.1. – С. 192–202.

62. Соколов А.А. Теория налогов / А. А. Соколов. — М. : ООО "Юринфо-Пресс", 2003. — 506 с.

63. Соколовська А. Особливості податкової системи України та напрями її коригування / А.М. Соколовська // Фінанси України. – 2013. – № 9. – С.28-44.

64. Соколовська А. Теоретичні засади визначення податкового навантаження та рівня оподаткування економіки [Текст] / А. Соколовська // Економіка України. – 2014. – № 7. – С. 4-12.

65. Стефаненко М.М. Перспективні напрямки розвитку ПСУ / М.М. Стефаненко, І.П. Юга // Збірник наукових робіт Донецького національного університету економіки та торгівлі ім. Михайла Туган-Барановського. – 2014. – Вип. 34. – С.542-547.

66. Суторміна В.М., Федосов В.М., Андрущенко В.Л. Держава – податки – бізнес: Із світового досвіду фіскального регулювання ринкової економіки. – К.: Либідь, 1992. – 328 с.

67. Терещенко Л.О. Моделювання та прогнозування податкових надходжень на регіональному рівні: автореф. дис. канд. екон. наук: спец. 08.03.02 / Л.О. Терещенко; Київ. нац. екон. ун-т. – К., 2016. – 18 с.

68. Тимченко Л.Д. Особливості формування податкових систем у країнах Центральної та Східної Європи// Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право). – 2008. – № 2 (41). – С. 230-236.

69. Три точки зору на податкове законодавство України. Такі близькі та такі різні [Електронний ресурс] // Бухгалтерський облік в Україні. Практична бухгалтерія доступно та зрозуміло. – Режим доступу: <http://byhgalter.com/tri-tochki-zoru-na-podatkovye-zakonodavstvo-ukraini-takiblizki-ta-taki-rizni/>

70. Указ Президента України «Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» від 12.01.2015 р. № 5/2015 / Адміністрація Президента України. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/18688.html>

71. Финансово-кредитный словарь / Под ред. В.П. Дяченко. – М.: Финансы, 1964. – Т. 2. – С. 215–216.

72. Юридична енциклопедія / НАН України, Інститут держави і права ім. В. М. Корецького; За ред. Ю. С. Шемшученка. – К., 2003. – Т. 2. – 377 с.
73. Ярошенко Ф.О., Павленко В.Л. Історія податків та оподаткування в Україні: Навчальний посібник. – Ірпінь: Академія ДПС України, 2002. – 240 с.
74. Doing Business 2016. Understanding Regulations for Small and Medium-Size Enterprises / The World Bank [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.doingbusiness.org/~media/GIAWB/Doing%20Business/Documents/Annual-Reports/English/DB16-FullReport.pdf>.
75. Doing Business 2017. Understanding Regulations for Small and Medium-Size Enterprises / The World Bank [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.doingbusiness.org/reports/global-reports/doing-business-2017>.
76. Paying Taxes 2016 The global picture. – World Bank Group and PricewaterhouseCoopers: 2017. – November 10. – 128 p.
77. Tax Expenditures in OECD Countries / OECD Publishing. – Paris, Jan. 2010. – 242 p. – Mode of access: http://www.oecd-ilibrary.org/governance/tax-expenditures-in-oecd-countries_9789264076907-en.
78. Tax reforms in EU Member States / Tax policy challenges for economic growth and fiscal sustainability – 2013 report – Luxembourg: Publications Office of the European Union – 2016. – P. 1-118.